

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНИКА**

Факультет історії, політології і міжнародних відносин
Кафедра етнології і археології

**СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«Біографістика української етнології»**

Рівень вищої освіти – другий (магістерський)
Освітня програма «Етнологія»
Спеціальність 032 «Історія та археологія»
Галузь знань 03 Гуманітарні науки

Затверджено на засіданні
кафедри етнології і археології
Протокол №1 від 29 серпня 2025 р.

1. Загальна інформація	
Назва дисципліни	«Біографістика української етнології»
Викладач (-і)	Дрогобицька Оксана Ярославівна, к.і.н., доцент
Контактний телефон викладача	(0342) 59-61-87
E-mail викладача	oksana.drohobytska@pnu.edu.ua
Формат дисципліни	Очний Вибіркова дисципліна
Обсяг дисципліни	3 кредити ЄКТС, 10 годин лекцій, 20 годин семінарських занять, 60 годин самостійна робота
Посилання на сайт дистанційного навчання	https://d-learn.pnu.edu.ua
Консультації	Консультації в день проведення лекцій/семінарських занять, або ж щочетверга після занять з 14.00 до 15.00 в 619.
2. Анотація до навчальної дисципліни	
«Біографістика української етнології» є курсом вільного вибору, передбаченим навчальним планом для здобуття освітнього рівня магістр історії та археології за освітньою програмою «Етнологія». Курс зорієнтований на застосування здобувачами отриманих знань, умінь і навичок у майбутній професійній діяльності. Предметом вивчення навчальної дисципліни є видатні та малодосліджені постаті в історії української етнології, їхні біографічні дані, основні праці та наукові школи. Специфіка курсу полягає у можливості вивчення історії української етнології через дослідження біографій народознавців.	
3. Мета та цілі навчальної дисципліни	
Метою вивчення дисципліни є: засвоєння і поглиблення теоретичних та практичних знань, умінь і навичок студентів на другому (магістерському) рівні вищої освіти за галуззю знань 03 Гуманітарні науки, спеціальністю 032 «Історія та археологія», освітньою програмою «Етнологія» з дисципліни «Біографістика української етнології». Основними цілями вивчення дисципліни є: • підготовка висококваліфікованих фахівців у галузі історії та етнології, які володіють знаннями про основні наукові школи та напрями в українській етнології, видатних етнологів та народознавців, їхні основні праці. • Через вивчення біографій видатних постатей в українській етнології заохочення здобувачів до активної суспільної роботи і вироблення власної позиції як у політичній, так і в культурно-освітній сферах.	
4. Програмні компетентності та результати навчання	
Загальні компетентності: ЗК01. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу. ЗК02. Здатність працювати автономно. ЗК06. Здатність працювати в міжнародному контексті. ЗК08. Цінування та повага різноманітності та мультикультурності.	

Спеціальні (фахові) компетентності

СК01. Здатність виявляти та досліджувати історичні й археологічні, етнографічні джерела різних видів, аналізувати наукові тексти, узагальнювати інформацію.

СК02. Здатність здійснювати історичні, археологічні й етнологічні дослідження з визначеної тематики, в тому числі використовуючи методологічний інструментарій інших гуманітарних і соціальних наук.

СК03. Здатність презентувати та обговорювати результати досліджень і професійної діяльності у сфері історії, археології та етнології.

СК09. Здатність використовувати сучасні цифрові інструменти і технології для проведення досліджень та професійної діяльності у сфері історії, археології та етнології.

СК11. Здатність планувати і виконувати наукові дослідження в галузі історії, археології та етнології.

СК12. Здатність використовувати у фаховій діяльності знання гуманітарних та соціальних наук, вміння аналізувати, оцінювати і прогнозувати політичні, економічні, культурні й соціальні події та явища.

Програмні результати навчання

ПР01. Аналізувати теоретичні та методологічні проблеми сучасної історичної науки, критично оцінювати стан проблеми та результати останніх досліджень.

ПР04. Застосовувати у професійній діяльності у сфері історії, археології та етнології сучасні цифрові інструменти і технології для пошуку, збереження і оброблення інформації, у тому числі для виконання наукових досліджень і реалізації освітніх та інноваційних проєктів.

ПР05. Планувати і виконувати наукові дослідження у сфері історії, археології та етнології, висувати та перевіряти гіпотези, обирати методи дослідження, аналізувати результати, обґрунтовувати висновки.

ПР08. Розширювати актуалізовану джерельну базу за рахунок введення до наукового обігу архівних джерел, опрацювання фондів музеїв, участі у наукових, археологічних й етнографічних експедиціях тощо.

ПР10. Узагальнювати результати власних наукових досліджень і презентувати їх у доповідях, публікаціях державною та іноземною мовами із дотриманням принципів академічної доброчесності та професійної етики.

ПР11. Здійснювати аналіз ситуацій з урахуванням історичного контексту та/або історичних передумов.

5. Організація навчання

Обсяг навчальної дисципліни

Вид заняття	Загальна кількість годин
лекції	10
семінарські заняття	20
самостійна робота	60

Ознаки навчальної дисципліни

Семестр	Спеціальність	Курс (рік навчання)	Нормативний / вибірковий
3-й семестр	032 «Історія та археологія» освітня програма «Етнологія»	2-й курс	вибірковий

Тематика навчальної дисципліни			
Тема	кількість год.		
	лекції	семінари	самост. роб
Тема 1. Предмет, завдання і джерела курсу «Біографістика української етнології»	2		
Тема 2. Передумови становлення української етнології наприкінці XVIII ст.		2	8
Тема 3. Етнографічна діяльність членів «Руської трійці»		2	4
Тема 4. Видатні діячі Харківського українознавчого осередку (20-30-ті роки XIX ст.)		2	4
Тема 5. Основні представники Київського українознавчого центру 30-х – 40-х років XIX ст.	2	2	8
Тема 6. Роль Комісії з опису губерній Київського навчального округу і Південно-західного відділення Російського географічного товариства (1873–1876) в етнографічному дослідженні України		2	6
Тема 7. Польські, чеські, австрійські та румунські вчені другої половини XIX – 30-х рр. XX ст.) – дослідники української етнографії		2	8
Тема 8. Видатні представники етнологічного центру при НТШ (кінець XIX – початок XX ст.). Іван Франко як етнограф	2	2	4
Тема 9. Відомі українські етологи у 20-х-30-х рр. XX ст. Репресії проти вчених.	2		4
Тема 10. Розвиток етнології в Західній Україні у міжвоєнний період. Знакові персоналії.		2	4
Тема 11. Основні тенденції розвитку етнології в радянський період. Відомі етнографи.		2	6
Тема 12. Діаспорні вчені – дослідники українських традицій і побуту.		2	4
Тема 13. Сучасні центри з вивчення етнології в Україні. Знакові персоналії.	2		
ЗАГ:	10	20	60
6. Система оцінювання навчальної дисципліни			
Загальна система оцінювання навчальної дисципліни	Підсумковий контроль рівня знань та успішності здобувачів відбувається у формі заліку. Підсумковий бал складається з: <i>балу за тестування по лекціях</i> (максимально 10) <i>балу за семінарські заняття</i> (максимально 20) <i>балу за самостійну роботу</i> (максимально 10) <i>балу за індивідуальну роботу</i> (максимально 10) <i>балу за залікову контрольну роботу</i> (максимально 50) В сукупності становить максимально 100 балів.		
Вимоги до письмової роботи	Написання письмової контрольної роботи є обов'язковим для виставлення підсумкової оцінки. У випадку, якщо здобувач не написав контрольну роботу, він вважається таким, що не виконав усіх видів робіт, що передбачаються за семестр з даної дисципліни.		

	Контрольна робота виконується у тестовій формі (50 тестів по 1 балу за питання). У сумі 50 балів.
Семінарські заняття	У ході поточного контролю здійснюється усне та письмове опитування з тем, передбачених для семінарських занять. Також здійснюється контроль самостійної роботи відповідно до визначеної тематики. Оцінювання знань та науково-пошукової роботи здобувачів на семінарських заняттях проводиться за 100 бальною шкалою. На семінарському занятті діє такий принцип оцінювання: «90-100» балів – знання відмінні. Здобувач глибоко, ґрунтовно в деталях володіє теоретичними знаннями, використовує необхідну джерельну базу, інтернет ресурси, обізнаний з історіографією того чи іншого питання. Відмінно оперує основними термінами і поняттями; виявляє спільні і відмінні риси в теоретико-методологічних підходах українських і зарубіжних етнологів; знає періоди та етапи становлення української етнологічної науки з кінця XVIII ст. до наших днів, осередки народознавчих досліджень та їхніх представників; аналізує, співставляє та узагальнює матеріал з історії етнології. Вміє порівняти різні явища і процеси, дати вичерпний аналіз проблеми, узагальнювати результати власних наукових досліджень з біографістики української етнології. На високому рівні вміє використовувати сучасні цифрові інструменти і технології для пошуку, збереження і оброблення інформації. Вміє проводити, презентувати наукові дослідження та аналізувати їхні результати. «70-89» бали – знання здобувача добрі. Здобувач володіє теоретичними знаннями з курсу «Біографістика української етнології», використовує необхідну джерельну базу, інтернет ресурси, обізнаний з історіографією того чи іншого питання. Добре оперує основними термінами і поняттями; виявляє спільні і відмінні риси в теоретико-методологічних підходах українських і зарубіжних етнологів; знає періоди та етапи становлення української етнологічної науки з кінця XVIII ст. до наших днів, осередки народознавчих досліджень та їхніх представників; аналізує, співставляє та узагальнює матеріал з історії етнології. Вміє порівняти різні явища і процеси, дати вичерпний аналіз проблеми, узагальнювати результати власних наукових досліджень з біографістики української етнології. Вміє використовувати сучасні цифрові інструменти і технології для пошуку, збереження і оброблення інформації, проводити наукові дослідження та аналізувати їхні результати, але допускає незначні пропуски фактичного матеріалу. У деяких випадках нечітко формулює загалом правильні відповіді, допускає окремі несуттєві помилки та неточності. «50-69» бали – знання здобувача задовільні. Здобувач володіє більшою частиною фактичного матеріалу, але не здатен(на) повною мірою використати знання, уміння і навички на практиці; відповідь не чітка і спрощена, є суттєві помилки. Погано оперує основними термінами і поняттями; не достатньо знає методологію наукового дослідження. Не достатньо аналізує, співставляє та узагальнює матеріал з історії етнології, біографій відомих вчених-народознавців. Не завжди може пояснити причинно-наслідкові зв'язки. Не завжди вміє використовувати сучасні цифрові інструменти і

	технології для пошуку, збереження і оброблення інформації, на належному рівні аналізувати результати наукових досліджень. «1-49» бали – знання здобувача незадовільні. У відповіді є суттєві помилки. На належному рівні не вміє систематизувати, співставляти, аналізувати, доводити, порівнювати матеріал з біографістики української етнології. Посередньо володіє історичним критичним мисленням, аналізом і синтезом. Не завжди вміє використовувати сучасні цифрові інструменти і технології для пошуку, збереження і оброблення інформації, на належному рівні аналізувати результати наукових досліджень. При переведенні в загальні бали в сумі можна набрати максимум 20 балів.
Самостійна робота та індивідуальне завдання	Самостійна робота здобувача є основним видом засвоєння навчального матеріалу у вільний від аудиторних занять час. Метою самостійної роботи є вдосконалення навичок і вміння працювати з науковою літературою та джерелами. Перевірка рівня засвоєння матеріалу самостійно опрацьованих тем здійснюється у вигляді тестового контролю. За самостійну роботу студент може отримати максимум 10 балів. Кожний студент також готує індивідуальне завдання (ІНДЗ, проект). <u>ПЕРЕЛІК ТЕМ ДЛЯ ПРОЕКТУ</u> 1. Фольклорно-етнографічні дослідження Зоріана Доленги-Ходаковського на теренах України в першій чверті XIX ст. 2. Народознавчі студії Пантелеймона Куліша. 3. Етнографічна спадщина Миколи Сумцова. 4. Етнологічна діяльність Федора Вовка. 5. Етнографічна діяльність Василя Кравченка. 6. Народознавчі праці Євгена Онацького. 7. Наукові студії Романа Кирчіва з історії української етнографії. 8. Народознавчі дослідження Василя Скуратівського. 9. Етнологічні дослідження в Прикарпатському національному університеті ім. Василя Стефаника. 10. Етнологічні дослідження Степана Павлюка. 11. Етнологічна спадщина Михайла Паньків. 12. Тема на вибір здобувача. Вага балу за індивідуальний проект у підсумку – 10.
Умови допуску до підсумкового контролю	Форма і терміни семестрового контролю визначаються навчальним планом. Здобувач допускається до підсумкового контролю за умови відпрацювання усіх «заборгованостей» і виконання усіх видів робіт.
Підсумковий контроль	Семестровий підсумковий контроль проводиться у формі заліку. Для того, щоб одержати залік, необхідно виконати всі види роботи і набрати не менше 50 балів.
7. Політика навчальної дисципліни Письмові роботи: Контрольна робота має бути виконана на 8 семінарському занятті. У якості	

індивідуального завдання здобувач замість мультимедійного проекту, може підготувати до друку тези конференції, присвячені відомим етнологам. Тези чи стаття мають відповідати усім вимогам, містити наукову новизну та належно оформлений бібліографічний апарат.

Вимоги до оформлення мультимедійного проекту

Мультимедійні проекти (презентації) виконуються у програмі для підготовки презентацій Power Point. Об'єм такого проекту повинен складати не менше ніж 10 слайдів. На одній сторінці (слайді) розміщуються 1–2 зображення, підписи або текст. Зображення мають складати не менше 2/3 об'єму проекту (презентації).

Проект також можна виконати у вигляді підбірки архівних, усних джерел до обраної теми.

Академічна доброчесність:

Як викладач, так і студент, повинні дотримуватися «Положення про запобігання академічному плагіату та іншим порушенням академічної доброчесності у навчальній та науково-дослідній роботі» та Кодексу честі університету <https://cnu.edu.ua/polozhennia-pro-zapobihannia-plahiatu/>

У випадку запозичених робіт, відсутності посилань на використані джерела, випадків плагіату, виявів академічної недоброчесності (списування) викладач виставляє негативну оцінку та пропонує студенту повторно виконати необхідний вид роботи.

Відвідування занять:

Відвідування занять та активна участь у роботі семінарів є обов'язковою умовою успішного складання заліку з курсу. Участь у семінарських заняттях може проходити у таких формах: виступ, опонування, рецензія, участь у дискусії тощо.

Політика курсу передбачає перездачу усіх невиконаних завдань в силу запізень на заняття або пропущених пар без поважних причин. За умови відсутності на лекції чи семінарському занятті, отримання негативної оцінки або ж невчасного виконання індивідуальної роботи визначений день для відпрацювання пропущених аудиторних занять, негативних оцінок та подачі індивідуальних робіт – четвер, 14.00 год. – 15.00 год.

Пропущене заняття здобувач може «відпрацювати» у формі, визначеній викладачем та кафедрою. Як правило «відпрацювання» проходить в усній формі, вирішенні тестових завдань тощо.

Під час занять дозволяється користування мобільним телефоном виключно для навчальних цілей.

Навчання за індивідуальним графіком: студенти, котрі навчаються за індивідуальним графіком, опрацьовують частину теоретичного матеріалу самостійно з обов'язковим проходженням усіх тестувань у системі дистанційного навчання d-learn.pnu.edu.ua та виконанням усіх завдань відповідно до індивідуального графіку навчання, складеного та погодженого з викладачем на початку семестру. Умови навчання за індивідуальним графіком регламентуються Положенням про порядок навчання здобувачів вищої освіти за індивідуальним графіком у Карпатському національному університеті імені Василя Стефаника.

Неформальна освіта: Можливість зарахування результатів неформальної освіти регламентується «Положенням про визнання результатів навчання, здобутих шляхом неформальної освіти, в Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника» (введено в дію наказом ректора № 672 від 24.11.2022 р.) <https://nmv.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/118/2022/11/neformalna-osvita.pdf>

8. Рекомендована література

Базова література

1. Білоус В. Етнографічні дослідження на західноукраїнських землях у третій чверті XIX ст. Львів: ІН НАН України, 2000. 187 с.
2. Борисенко В. Нариси з історії української етнології 1920–1930-х років. К.: Унісерв, 2002. 92 с.

3. Глушко М. Методика польового етнографічного дослідження: навч. посібник. Львів: Видавничий центр ЛНУ імені Івана Франка, 2008. 286 с.
4. Горленко В., Кирчів Р. Історія української етнографії (XII – середина XIX ст.). К. : ПоліграфКонсалтинг, 2005. 400 с.
5. Етнографія українців: навч. посібн. / за ред. проф. С. Макарчука; вид. 3-є, перероб. і доп. Львів: ЛНУ ім. І. Франка, 2015. 711 с. https://clio.lnu.edu.ua/wp-content/uploads/2014/11/Etnohrafiia-ukraintsiv_2015_z-red.-Makarchuka.pdf
6. Капелюшний В., Казакевич Г., Чернишук Н. Українська етнологія у європейському контексті (друга половина XIX ст. – 20-ті рр. XX ст.). Вінниця: ТОВ «Нілан-ЛТД», 2013. 208 с.
7. Кирчів Р. Історія української фольклористики. Львів, 2017. Т.1. Преромантична і романтична фольклористика. 523 с.
8. Колесса Ф. Історія української етнографії [передм. Г. А. Скрипник]. К., 2005. 368 с.
9. Сапеляк О. Етнографічні студії в Науковому товаристві ім. Шевченка (1898–1939 р.р.). Львів, 2000. 207 с.
10. Сокіл Г. Українська фольклористика в Галичині кінця XIX – першої третини XX століття: історико-теоретичний дискурс : монографія. Львів : ЛНУ, 2011. 586 с.
11. Українська біографістика. Збірник наукових праць. Вип.2. К., 1999.
12. Українське народознавство: Навч.посіб. / За ред.С.П.Павлюка; Передмова М.Г.Жулинського. 3-тє вид., випр. К.: Знання, 2006. <https://archive.org/details/narodoznnavstvo1994/page/134/mode/2up>

Додаткова література

13. Витвицький С. Історичний нарис про гуцулів / Пер., передм. і примітки М.Васильчука: Коломийський музей народного мистецтва Гуцульщини і Покуття ім. Й. Кобринського. Світ, 1993. 94 с.
14. Гнатюк В. Останки передхристиянського релігійного світогляду наших предків // Українці: народні вірування, повір'я, демонологія. К.: Либідь, 1991. С. 383-406.
15. Дрогобицька О. Етнографічні студії Михайла Паньківа // Народознавчі зошити. 2016. №2 (128). С. 451 – 458. <https://nz.lviv.ua/archiv/2016-2/18.pdf>
16. Дрогобицька О., Неміш Н. Етнопсихологічні особливості бойків у праці І.Вагилевича «Бойки, русько-слов'янський люд у Галичині» // Вісник Прикарпатського університету: Історія. Вип. 25. 2014. С. 159 – 163.
17. Збір І. Оскар Кольберг і його збірник “Покуття” : монографія. Львів : ЛНУ ім. І. Франка, 2014. 269 с.
18. Кайндль Р. Гуцули: їх життя, звичаї та народні перекази. Чернівці: Молодий буковинець, 2000. 208 с. https://spadok.org.ua/books/Hutsuly_ikh_zhyttia_zvychai_ta_narodni_perekazy.pdf
19. Кожоляно Г. Етнологічні дослідження Буковини у другій половині XIX – на початку XX ст. // Матеріали до української етнології : зб. наук. праць. К., 2004. Вип. 4 (7). С. 73–83
20. Чубинський П. Праці етнографо-статистичної експедиції в Південно-Західний край. 1877 // Краєзнавство. Географія. Туризм. 2003. № 30-32. С. 2-57.
21. Вовк Ф. Студії з української етнографії та антропології. К., 1995. <https://diasporiana.org.ua/folklor/1043-vovk-f-studiyi-z-ukrayinskoyi-etnografiyi-ta-antropologiyi/>
22. Максимович М. Дні та місяці українського селянина. К.: Обереги, 2002. 188 с.
23. Мірчук І. Світогляд українського народу // Народна творчість та етнографія. 1996. №1. С. 22-32.
24. Мойсей А. Традиційна культура населення Буковини у наукових працях румунських дослідників другої половини XIX – початку XX ст. Чернівці: Рута, 2005. 303 с.
25. Нечуй-Левицький І. Світогляд українського народу. К., 1992.
26. Пацай Т. Зенон Кузеля: життя і народознавча діяльність. Львів : БОНА, 2013. 251 с.

27. Франко І. Етнографічна експедиція на Бойківщину // Франко І. Зібрання творів у п'ятдесяти томах. К.: Наукова думка, 1982. Т. 36. С. 68–99.
28. Тарнавський Р. Кафедра етнології Львівського університету. Класичний період (1910–1947) : монографія. Львів: ЛНУ імені Івана Франка, 2016. 236 с.
29. Шлемкевич М. Загублена українська людина. К., 1992. 168 с.
<https://diasporiana.org.ua/ideologiya/shlemkevych-m-zagublena-ukrayinska-lyudyna/>
30. Янів В. Нариси до історії української етнопсихології. Мюнхен, 1993. 217 с.

Візуальні джерела

Документальний фільм про Івана Франка із серії «Великі українці».
(https://www.youtube.com/watch?v=H17x5oPpo54&ab_channel=RadianskaUkraina)

Інформаційні ресурси

<http://history.org.ua/uk> – сайт Інституту історії НАН України, видання «УІЖ».

<http://www.nbu.gov.ua> – сайт Бібліотеки ім.В.Вернадського

<https://www.etnolog.org.ua/> – сайт Інституту мистецтвознавства, фольклористики і етнології ім. М.Рильського

<https://nte.etnolog.org.ua/> - сайт журналу «Народна творчість та етнологія»

<https://mue.etnolog.org.ua/> - сайт журналу «Матеріали до української етнології»

<https://nz.lviv.ua/> - сайт видання «Народознавчі зошити»

<https://dimfranka.lviv.ua/> - сайт історико-меморіального музею Івана Франка

Викладач

О.Я. Дрогобицька
ініціали, прізвище